

**DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
»CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA« -
PODGORICA**

Broj: 2639/1

Podgorica, 22.12. 2020. godine

**PROGRAM RADA I FINANSIJSKI PLAN
ZA 2021. GODINU**

I	UVOD	3
II	REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZA JEDANAEST MJESECI 2020. GODINE	4
1.	Životna sredina	4
1.1.	Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine	4
1.2.	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti	5
2.	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	7
2.1.	Državni programi monitoringa	7
2.2.	Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu (službene kontrole)	8
3.	Dozimetrija	8
4.	Zaštita i zdravlje na radu	9
5.	Toksikologija	9
6.	Akreditacija	9
7.	Javne nabavke	9
8.	Odbor direktora	10
9.	Projektne aktivnosti	10
III	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA JEDANAEST MJESECI 2020. GODINE	13
	Ukupni prihodi	14
	Ukupni rashodi	15
IV	PROGRAM RADA „CETI“ ZA 2021. GODINU	19
1.	Životna sredina	20
1.1.	Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine	20
1.2.	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti	22
2.	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	22
2.1.	Državni programi monitoringa	22
2.2.	Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu kroz službene kontrole	23
3.	Dozimetrija	24
3.1.	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja	24
3.2.	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	24
4.	Zaštita i zdravlje na radu	24
5.	Toksikologija	24

6. Akreditacija	25
7. Projekti	25
8. Stručno usavršavanje	26
V FINANSIJSKI PLAN „CETI“ ZA 2021. GODINU	26
Struktura planiranih prihoda	27
Struktura planiranih rashoda	28
Investiciona ulaganja	29
VI ZAKLJUČAK	33

I UVOD

Od svog osnivanja (»Sl. list RCG«, broj 40/96 kao Javna Ustanova) i nakon restrukturiranja 2012. godine (Vlada Crne Gore je 23. jula 2012. godine usvojila Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću gdje je Država jedini vlasnik) "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica (u daljem tekstu: „CETI“) uspješno potvrđuje ispravnost Odluke Vlade Crne Gore o osnivanju ovakve institucije i opravdava ukazano povjerenje i uložena sredstva. Naime, od početka zvaničnog rada 1998. godine „CETI“ je ispunio sve uslove koji ga svrstavaju među vodeće institucije ovog tipa u regionu i na nivou je referentnih laboratorija u Evropskoj uniji u oblasti ispitivanja uzoraka iz životne sredine i bezbjednosti hrane. Tako je i u 2020. godini bez obzira na krupne izazove nastale kao rezultat pandemije koronavirusa - COVID-19, „CETI“ uspio da dokaže opravdanost postojanja, stručnost, kompetentnost i u značajnoj mjeri ispuni sve planirane ciljeve.

Shodno osnivačkom aktu „CETI“ se finansira iz sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz djelatnosti Društva i drugih izvora u skladu sa zakonom. „CETI“ nije nikada bio budžetski korisnik i prihode ostvaruje pružanjem usluga privrednim subjektima i državnim organima u tržišnoj utakmici i kroz projektne aktivnosti.

Širom svijeta ključno sredstvo za potvrđivanje tehničke kompetentnosti laboratorija za ispitivanje, pa i „CETI“, jeste akreditacija. Uspostavljenim sistemom upravljanja kvalitetom prema zahtjevima standarda MEST ISO/IEC 17025 i njegovim preispitivanjem i stalnim unapređivanjem, „CETI“ ostvaruje visoki nivo zadovoljstva korisnika usluga, osnivača i svih drugih zainteresovanih strana. „CETI“ je akreditovan po standardu ISO/IEC 17025 najprije kod jugoslovenskog Akreditacionog tijela (JUAT) 2004. godine, da bi svoju akreditaciju potvrdio 2008. godine kod Akreditacionog tijela Crne Gore, a potom reakreditovao svake četvrte godine. Stavovima u politici kvaliteta i primjenom pisanih procedura, kojih se u potpunosti i na svakom mjestu pridržava, „CETI“ štiti svoju kompetentnost, nepristrasnost i profesionalnost. Obim akreditacije „CETI“ obuhvata široki opseg fizičko-hemijskih ispitivanja u svim segmentima životne sredine, hrani i predmetima opšte upotrebe, otpadu kao i ispitivanje radioaktivnosti u životnoj sredini i građevinskom materijalu, ispitivanje izvora jonizujućeg zračenja, akustičko ispitivanje buke te uzorkovanje površinskih i podzemnih voda, zemljišta, mulja i sedimenta.

Shodno svojoj koncepciji i osposobljenosti „CETI“ je od dana osnivanja bio uključen u naučnoistraživački rad kroz brojne domaće i međunarodne projekte. Shvatajući istraživanje kao sistematski, kritički, kontrolisani i ponovljivi proces sticanja novih znanja neophodnih za identifikovanje, određivanje i rješavanje naučnih problema, „CETI“ je od strane Ministarstva nauke 2013. godine licenciran za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti iz oblasti prirodno-matematičkih i tehničko-tehnoloških nauka. Razumijevanje praktične primjene nauke je za „CETI“ sa jedne strane bio izazov ali sa druge strane privredni (već usvojeni) način razmišljanja, što je značajno doprinijelo da se izazovi u nauci polako ali sigurno savladavaju. S tim u vezi, „CETI“ se može pohvaliti značajnom bilateralnom saradnjom ostvarenom sa državama članicama Evropske unije ali i

susjedima, inovativnim projektima, naučnoistraživačkim projektima u kojima je partner i lider.

Održivost „CETI“ najprije kao Laboratorije za ispitivanje, a potom razvoj „CETI“ kao naučnoistraživačke institucije moguć je samo uz stalno jačanje stručne i naučne misli i uspostavljeni sklad iskustva i mladosti (u Laboratoriji je od 28 zaposlenih sa VSS, 8 analitičara starosno ispod 35 godina). U „CETI“ je ukupno 78 zaposlenih od kojih je 53 zaposleno u Laboratoriji. Tri su doktora nauka, tri zaposlena su na doktorskim studijama, osam je magistara, jedan je specijalista iz oblasti toksikološke hemije, jedan je na specijalizaciji sanitarne hemije (zvanje specijaliste kao zdravstvenog saradnika je preduslov ovlašćenja bavljenja analizom bezbjednosti hrane) i dvoje su na magistarskim studijama.

II REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZA JEDANAEST MJESECI 2020. GODINE

Planirani zadaci za 2020. godinu realizovali su se i pored pandemije korona virusom COVID-19 uspješno i u skladu sa Programom rada. Izazovu koji je nametnut u uslovima pandemije, da se na sve zahtjeve reaguje blagovremeno, kvalitetno i hitno (i pored smanjenog broja zaposlenih, smjenskog rada itd.) „CETI“ je adekvatno odgovorio. Realizovani su godišnji monitoring programi za potrebe Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kao i sve analize po zahtjevu korisnika usluga poput privrede, uspješno i na vrijeme.

Kvalitetno i blagovremeno su realizovani poslovi koji se rade po zahtjevu inspekcije za hranu, zdravstveno-sanitarne inspekcije, ekološke inspekcije i drugih državnih organa i institucija i na kvalitetan i efikasan način ispunjeni svi zahtjevi za uslugama od strane privrede i građana.

Sve projektne aktivnosti „CETI“ su realizovane uspješno i na vrijeme.

1. Životna sredina

1.1. Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

U skladu sa Zakonom o životnoj sredini, monitoring programe kvaliteta većine segmenata životne sredine sprovodi Agencija za zaštitu životne sredine (AZŽS).

Takođe, u skladu sa navedenim zakonom, za sprovođenje pojedinih poslova monitoringa AZŽS određuje jednu ili više referentnih laboratorija koje su akreditovane u skladu sa standardom MEST EN ISO/IEC 17025. „CETI“ je od strane AZŽS dobio status „referentne institucije“ za oblast kontaminanata u zemljištu, analize vazduha, analize fizičko - hemijskih parametara u morskome ekosistemu, analize radionuklida u svim segmentima životne sredine i analize radioaktivnosti u vodi za piće. Shodno navedenom a nakon realizovanih postupaka javnih nabavki potpisani su ugovori kako slijedi:

- *Program monitoringa morskog ekosistema;*
- *Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu i*
- *Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini.*

Takođe, u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha potpisan je Ugovor za realizaciju *Programa monitoringa kvaliteta vazduha.*

Za razliku od niza prethodnih godina *Program monitoringa buke* nije bio predmet nabavki AZŽS u 2020. godini.

„CETI“ je predao Izvještaj o realizaciji programa monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu za 2020. godinu, zajedno sa predlozima mjera prije 1.3.2021 godine (rok određen ugovorom), jer je program bio skraćen u odnosu na prethodne godine. Mišljenja smo da bi prihvatanje ili pak razmatranje predloga mjera dostavljenih AZŽS značajno doprinijelo kvalitetnijem upravljanju podacima o sadržaju opasnih i štetnih materija u poljoprivrednom zemljištu kao važnim resursom naše zemlje, za proizvodnju bezbjedne hrane.

Program monitoringa morskog ekosistema i Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini se realizuju na vrijeme u skladu sa zahtjevima tenderske specifikacije i ugovorima.

Pored navedenih programa monitoringa, u 2020. godini realizovana je i *Analiza monitoringa radioaktivnosti u vodi za piće na cijeloj teritoriji Crne Gore*, a na osnovu Javnog poziva Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (ranije Ministarstva održivog razvoja i turizma). Analiza je služila kao osnov za izradu pravilnika kojim bi se uredilo pitanje monitoringa radioaktivnosti u vodi za piće (Strategija zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021.godine). U cilju dobijanja cjelovite slike stanja „CETI“ je dao predlog mjera koji je u skladu sa smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije. Naime, monitoring program treba koncipirati na način da se u postojećim vodoizvorištima analiziraju uzorci voda u toku četiri godine, četiri puta u četiri različita kvartala, dok u novim vodoizvorištima treba analizirati uzorke četiri puta u toku jedne godine, odnosno jednom kvartalno. Izvještaj o realizaciji Programa monitoringa radioaktivnosti u vodi za piće je predat na vrijeme iako su se uzorkovanje i analize realizovale u periodu april – maj 2020. godine, odnosno u uslovima vrlo strogih propisanih mjera zaštite, kretanja i dr, zbog pandemije korona virusa.

1.2 Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

- Kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala i kategorizacija otpada prilikom uvoza

Za 11 mjeseci urađeno je 22912 kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije što je za 13% kontrola manje nego u prethodnoj godini za isti period.

- Analize vode, zemljišta i sedimenta

Do kraja novembra 2020. godine uspješno su realizovane analize 297 uzoraka vode za piće, 451 uzorka otpadne vode, 35 uzoraka podzemne vode i 277 uzoraka površinske vode.

U istom periodu analiziran je 271 uzorak zemljišta. Broj uzoraka ovih segmenata životne sredine je na približno istom nivou u odnosu na 2019 godinu.

- Kategorizacija otpada proizvođača otpada u Crnoj Gori, kao osnov za formiranje planova za upravljanje otpadom

Do kraja novembra 2020. godine izvršene su analize i kategorizacija 636 uzoraka transformatorskih ulja za različite subjekte iz Crne Gore, Kosova i Libana kao i 33 uzoraka otpada. Broj uzoraka otpada je u 2020. godini značajno veći (300%) od broja uzoraka u 2019. godini. Najvećim dijelom se radi o uzorcima transformatorskih ulja i briseva korisnika iz Libana. „CETI“ je zadobio povjerenje korisnika iz Libana jer je ispoštovao kvalitet u radu te rokove predviđene za analizu i izvještavanje koje je korisnik prosledivao u ranijem periodu.

- Poslovi iz oblasti imisijskih i emisijskih mjerenja realizovani za privredne subjekte u periodu januar-novembar 2020.god.

Mjerenje emisije iz stacionarnih izvora je realizovano za 25 privrednih subjekata. Poslovi mjerenja kvaliteta ambijentalnog vazduha su realizovana na osnovu 47 zahtjeva od 33 klijenta. Mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha realizovano je na vrijeme za sve klijente zahvaljujući posjedovanju tri mobilne stanice za mjerenje kvaliteta vazduha. I ove godine je Glavni grad organizovao monitoring program praćenja kvaliteta vazduha prihvatajući predlog mjera o lokacijama uzorkovanja dostavljen od strane stručnih lica „CETI“.

- Mjerenja buke u životnoj sredini

Za 11 mjeseci 2020. godine za potrebe privrednih subjekata realizovano je 35 mjerenja buke u životnoj i u radnoj sredini. „CETI“ vrši ispitivanja nivoa buke na 10 pozicija u Podgorici i na jednom mjernom mjestu u Golubovcima, u skladu sa ugovorom koji je potpisan između Glavnog Grada i „CETI“ u maju 2020. godine. Mjerenja se vrše u dva ciklusa, ljetnjem i zimskom (zbog različitog opterećenja saobraćajnica tokom ta dva perioda usljed turističke sezone, meteoroloških prilika, itd.), kontinuirano 4 dana (za svaku lokaciju). Ljetnji ciklus mjerenja je završen, a upravo započinje zimski period mjerenja.

- Skladište radioaktivnog otpada (RAO)

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je uz podršku Međunarodne agencije za atomsku energiju iz Beča (MAAE) (Projekat MNE3002 “Jačanje upravljanja radioaktivnim otpadom”) izgradilo u periodu 2005. i 2006. godine objekat za privremeno skladištenje radioaktivnog otpada-skladište. Vlada Crne Gore je vlasnik skladišta radioaktivnog otpada, kojim, shodno izdatoj dozvoli za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada od strane Agencije za zaštitu životne sredine od 13.06.2012, upravlja D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica. U skladu sa članom 38 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (“Sl. list Crne Gore”, br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), radioaktivni otpad, do uspostavljanja uslova za njegovo odlaganje, skladištiće se kod pravnog lica koje ima dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog

otpada. Članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), utvrđeno je da se troškovi skladištenja izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnog otpada bez vlasnika (orfan) obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, dok je članom 38 definisano da se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju, takođe, iz budžeta Crne Gore.

Vlada Crne Gore i D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ - Podgorica su 11.10.2012. godine zaključili Ugovor o korišćenju privremenog skladišta radioaktivnog otpada broj 01-2114/6 o davanju na korišćenje privremenog skladišta radioaktivnog otpada na period od 5 godina. Aneksom navedenog Ugovora br. 01-2144/18-2012 od 29.12.2017. godine ovaj rok je produžen za 5 godina tj. do 2023. godine. „CETI“ je odgovoran za održavanje i upravljanje skladištem koje je predmet kontinuirane kontrole od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE), i u kontinuitetu mora dokazivati da adekvatno održava kvalitet objekta, kao i način održavanja bezbjednosti istog. U 2020. godini „CETI“ je izvršio skladištenje jednog izvora jonizujućeg zračenja i isti je unesen u bazu podataka uskladištenih izvora.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

2.1. Državni programi monitoringa

U skladu sa Zakonom o bezbjednosti hrane „CETI“ je od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove dobio ovlašćenje za analize kontaminenata u hrani i svih onih parametara za koje ima akreditaciju i uspješno realizovane testove osposobljenosti (profficiency tests).

U skladu sa dobijenim ovlašćenjima i postupcima javnih nabavki u 2020. godini, ugovorene su realizacije programa kako slijedi:

- 1. Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje;*
- 2. Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida);*
- 3. Program monitoringa bezbjednosti školjki;*
- 4. Program monitoringa nitrata u lisnatom povrću;*
- 5. Program monitoringa kontaminenata u hrani;*
- 6. Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe;*
- 7. Program monitoringa prehrambenih aditiva, aroma i enzima;*
- 8. Program monitoringa načina pružanja informacija potrošačima o hrani;*
- 9. Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom;*
- 10. Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode; i*
- 11. Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje.*

Uzorci po Programu monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode i Programu monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje, nijesu u periodu koji je predmet ovog izvještavanja dostavljani u „CETI“ (ali to ne isključuje mogućnost da su dostavljani IJZ), dok se ostali monitoring programi realizuju ili su u potpunosti realizovani u skladu sa

potpisanim ugovorom sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (UBHVFP). Programe monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje, rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) i bezbjednosti školjki „CETI“ realizuje samostalno jer jedini ima ovlašćenje za isto, dok ostale monitoring programe realizuju i „CETI“ i Institut za javno zdravlje, koji za te analize takođe ima ovlašćenje.

2.2. Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu (službene kontrole)

Za 11 mjeseci 2020. godine je od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Uprave za inspeksijske poslove dostavljeno 6750 uzoraka hrane, 44 uzorka mineralnih đubriva, 342 uzorka hrane za životinje, 471 uzorak predmeta opšte upotrebe. Usklađivanje pravne tekovine u ovoj oblasti sa pravnom tekovinom Evropske unije je značajno povećalo i kontinuirano povećava broj analiza odnosno parametara koje je potrebno analizirati u cilju adekvatnog dokazivanja bezbjednosti hrane na našim trpezama i na tržištu. Neophodnost hitne analize i izvještavanja i ove godine je došla do izražaja, pogotovo kada su u pitanju analize voća i povrća (uvoz i domaća proizvodnja) na sadržaj rezidua pesticida. Kao što je poznato iz sredstava javnog informisanja, u značajnom broju uzoraka iz uvoza kao i u uzorcima voća i povrća koji su proizvedeni u Crnoj Gori, utvrđen je sadržaj pesticida u količini iznad dozvoljene. Mjere koje je preduzimala Uprava za bezbjednost hrane su bazirane na rezultatima analize „CETI“, čime je još jednom dokazana neophodnost uske i kontinuirane saradnje Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i „CETI“. Takođe, ističemo da je od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove „CETI“ izabrana institucija za izvještavanje o rezultatima analize gore navedenih monitoring programa ka Evropskoj agenciji za bezbjednost hrane (EFSA). S tim u vezi, od 2019. godine Crna Gora je jedna od država koja ispunjava sve zahtjeve izvještavanja ka ovoj značajnoj instituciji, kada je procjena rizika u oblasti bezbjednosti hrane u pitanju.

3. Dozimetrija

- Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

„CETI“ kontroliše oko 650 korisnika koji rade sa rentgen aparatima ili u zoni jonizujućih zračenja. Najveći korisnik usluga je Klinički centar Crne Gore. Kontrola je stagnirala u periodu mart-jun kada su u pitanju kontrole korisnika u privatnim zdravstvenim institucijama, da bi nakon tog perioda kontrola zaposlenih bila nastavljena u skladu sa kategorijom kojoj izloženi pripadaju.

- Kontrola rendgen aparata i radne sredine

Za prvih jedanaest mjeseci 2020. godine izvršeno je ukupno 76 kontrola rendgen aparata i 17 projekata mjera zaštite od zračenja. Takođe, izdato je 15 mišljenja o

ispunjenosti uslova za promet radioaktivnih izvora i uređaja koji proizvode jonizujuće zračenje. Kontrola rendgen aparata je značajno manja u 2020. godini, što je rezultat smanjenog rada privatnih zdravstvenih institucija koje posjeduju izvore zračenja.

4. Zaštita i zdravlje na radu

Zaštita zdravlja zaposlenih bila je jedan je od najvećih izazova, ali i dostignuća „CETI“-ja u proteklom periodu, koji je nažalost obilježen pandemijom COVID-19, tako da su pored redovnih aktivnosti ovog Sektora rađene i aktivnosti koje su diktirane sprovođenjem propisanih naredbi i mjera, gotovo na dnevnom nivou, u cilju zaštite zdravlja zaposlenih.

Radni tim, rukovodioci Jedinica i zaposleni trenutno intenzivno rade na izradi Akta o procjeni rizika za „CETI“. Međutim, kao što je poznato, od sredine marta tekuće godine kada je proglašena pandemija, situacija je u cijelom svijetu, pa samim tim i u Crnoj Gori, ušla u period prepun izazova i nepoznanica. Sve aktivnosti u bilo kojoj oblasti, zbog otežane, a povremeno i potpuno prekinute komunikacije ljudi, roba i usluga iziskuju mnogo veći napor i dodatno vrijeme za realizaciju.

5. Toksikologija

Zaključno sa 30.11.2020. godine za potrebe Kliničkog centra (Odjeljenje za sudsku medicinu i Gastroenterološke ambulante), Specijalističke veterinarske laboratorije, Uprave policije, Osnovnog državnog tužilaštva (ODT) i Vrhovnog državnog tužilaštva (VDT) je analizirano 42 uzoraka biološkog materijala.

Kada je u pitanju analiza biološkog materijala za potrebe pacijenata koji su na odjeljenjima Kliničkog centra, politika „CETI“ jeste da ne naplaćuje analize biološkog materijala bez obzira na komplikovanost/zahtjevnost istih, kao i da te uzorke analizira u najkraćem mogućem roku.

6. Akreditacija

Veliki izazov u 2020. godini bila je reakreditacija po novom standardu MEST EN ISO/IEC 17025:2018. Reakreditacija se uspješno realizovala u uslovima preopterećenosti redovnim poslovima, smanjenog broja zaposlenih zbog mjera tadašnjeg Nacionalnog koordinacionog tijela za zarazne bolesti (NKT), što potvrđuje da Laboratorija „živi“ sa ovim standardom.

7. Javne nabavke

U posmatranom periodu realizovano je 129 postupaka javnih nabavki predviđenih Planom javnih nabavki. Sve nabavke sprovedene su u skladu sa zakonskom regulativom i u skladu sa Planom javnih nabavki. Ukupan iznos zaključenih ugovora za 11 mjeseci je 657.752,18 eura.

8. Odbor direktora

Za 11 mjeseci održano je 16 sjednica Odbora direktora, od kojih jedna (1) konstitutivna, jedna (1) elektronska i osam (8) pismenih izjašnjava. Rješenjem Vlade Crne Gore broj 07-4226/4 od 17.09.2020. godine imenovan je Odbor direktora „CETI“ u sastavu: dr Dubravka Vujičić, Ana Mišurović, spec. toks. hemije i Radovan Obradović, diplomirani pravnik.

Na osnovu člana 298 stav 2 tačka 3 i člana 171 stav 1 tačka 4 i stav 4 i 5, a u vezi sa članom 266 Zakona o privrednim društvima („Službeni list CG“, broj 65/20), člana 12 stav 1 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica („Službeni list CG“, br. 39/12 i 36/13), a u vezi sa članom 26 stav 1 Statuta Društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica („Službeni list CG“, br. 50/12, 36/13 i 29/17), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 9.4.2021. godine, donijela Rješenje o razrješenju članova Odbora direktora društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica ("Službeni list Crne Gore, broj 38/2021" od 09.04.2021. godine).

Na osnovu člana 12 stav 1 Odluke o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica („Službeni list CG“, br. 39/12 i 36/13), a u vezi sa članom 26 stav 1 Statuta Društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica („Službeni list CG“, br. 50/12, 36/13 i 29/17), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 9.4.2021. godine, donijela Rješenje o imenovanju članova Odbora direktora društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica ("Službeni list Crne Gore, broj 38/2021" od 09.04.2021. godine). Za članove Odbora direktora Društva sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica imenuju se: mr Andrijana Garić, diplomirani ekonomista, mr Balša Bajagić, Biotehnički fakultet i mr Stefan Stanovčić, master biolog.

9. Projektne aktivnosti

Kada su projektne aktivnosti u pitanju, „CETI“ se može smatrati izuzetno uspješnom institucijom po broju prihvaćenih aplikacija. Pregled projekata (nosioci, cilj, poziv, status realizuje, vrijednost) dat je u tabeli 1. „CETI“ je konkurisao za dodjelu granta za naučnoistraživačke projekte u tadašnjem Ministarstvu nauke projektom idejom „Radiologija i ekotoksikologija morskog ekosistema Bokotorskog zaliva“. Projekat je ocijenjen visokom ocjenom od strane stranih evaluatora i očekuje se da će se uskoro donijeti konačna lista prihvaćenih projekata.

Tabela 1: Pregled projektnih aktivnosti „CETI“ u 2020. godini

Naziv projekta	Nosilac projekta/partner	Cilj projekta/uloga „CETI“	Poziv	Status realizacije	Vrijednost (EUR)/udio „CETI“
„Sveobuhvatno ekološki prihvatljivo upravljanje PCB-om u Crnoj Gori“ “Comprehensive Environmentally Sound Management of PCBs in Montenegro”	UNDP, „CETI“	Uzorkovanje, analiza transformatorskih ulja iz opreme koja potencijalno sadrže PCB, inventarizacija iste i rješavanje trajnog odlaganja	UNDP	Preostalo je adekvatno označavanje onih transformatora u Crnoj Gori u kojima je nakon prvog screeninga sadržaj PCBa bio upitan u Regionu 3: Andrijevića, Plav, Gusinje, Berane, Petnjica i Rozaje.	Ukupna vrijednost ugovora 185.000 eura
MNE2016003 „Jačanje tehničkih i institucionalnih kapaciteta Nacionalne referentne laboratorije za kontrolu hrane i hrane za životinje“ MNE2016003 „Strengthening Technical and Institutional Capacities of the National Reference Laboratory for Food and Feed Control“	„CETI“ UBHVFP	Jačanje kapaciteta „CETI“ i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, za realizaciju monitoringa/analiza bezbjednosti hrane i hrane za životinje	IAEA	Oprema je stigla u „CETI“ (LCMSMS), drugi trening je realizovan, čeka se nominacija za FS i SV	Ukupna vrijednost opreme: 229.849 eura
„Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja-RJEŠENJE“ „Skadar Lake withOut	„CETI“ i MPŠV (pridruženi partner) Univerzitet-Tirana, NVO	Aktivnosti istraživanja Skadarskog jezera u cilju brže i efikasnije implementacije	IPA Cross Border MNE - AI 2014-2020 (Budget lines: IPA 2016 & 2017)	Potpisan ugovor. Projektne aktivnosti počinju u januaru 2021.	Ukupan iznos Projekta 467.855,19 eura „CETI“ Budžet 273.173,17 eura

chemical pollution – SOLUTION“	Association Green Centre Albania, Shkoder	Okvirne direktive o vodama			Kontribucija „CETI“ 40.356,34 eura
“Uspostavljanje Centra uspješnosti za biomedicinska istraživanja“ (CEBIMER)	Institut “Dr Simo Milošević” Igalo, KCCG, „CETI“, PMF, MF, PRONA,	Istraživanja prirodnih sirovina sa medicinskim svojstvima, poput ljekovitog blata, mineralnih izvora i aromatičnog bilja, ali i uvođenja novih terapijskih tretmana i proizvoda za konkurentnost zdravstvenog turizma.	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta	Sve planirane aktivnosti se realizuju na vrijeme	Ukupan iznos Projekta 1.320.753 „CETI“ Budžet 195.509 eura Kontribucija „CETI“ 46.264 eura
“Ekstrakt triticijuma spelta L. kao dodatak ishrani – SPELTEX” „Triticum spelta L. extract as food supplement – SPELTEX”	„CETI“	Povezivanje starih znanja o blagodatima autohtonog drevnog zrna spelte sa nutritivnim potrebama čovjeka modernog doba, uz mogućnost značajnih komercijalnih efekata lokalno i šire.	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta	Sve aktivnosti se realizuju na vrijeme	Ukupan iznos Projekta 157.343,14 „CETI“ Budžet 111.195,14 Kontribucija „CETI“ 43.717,57
“Procjena jednog statusa, razvoj i standardizacija preventivnog programa u Crnoj Gori”	KCCG i „CETI“	Procjena biološkog uticaja jodiranja soli na djecu	Ministarstvo, prosvjete, nauke, kulture i sporta	Analizirano je oko 450 uzoraka soli na sadržaj joda.	

<p>“Borba sa zagađenjem sliva rijeke Dunav opasnim supstancama upravljajem baziranom na modeliranju i jačanjem kapaciteta”</p> <p>“Tackling hazardous substances pollution in the Danube River Basin by Measuring, Modelling-based Management and Capacity building”</p>	<p>TU Wien Austrija, Budapesti Műszaki és Gazdaságtud ományi Egyetem Mađarska, Българска асоциацияпо водите, Jožef Štefan Institut itd...</p>	<p>Cilj projekta je utrti put trajnoj i efikasnoj transnacionalnoj kontroli i smanjenju zagađenja vode sa HS u DRB</p>	<p>Danube transnational</p>	<p>Projektne aktivnosti su započele aktivnošću pregleda usaglašenosti legislative koja se odnosi na prioritetne supstance u svim segmentima životne sredine, načina upravljanja, monitoringa, IPPC dozvola, itd.</p>	<p>Ukupna iznos Projekta 2.597483,94 „CETI“ Budžet 38.934,50 eur Kontribucija „CETI“ 5.840,18 eura</p>
<p>“Podrška sprovođenju i praćenju upravljanja vodama u Crnoj Gori”</p> <p>“Support to Implementation and Monitoring of Water Management in Montenegro”</p>		<p>Svrha projekta je jačanje institucionalnih, administrativnih i nadzornih kapaciteta crnogorskih institucija u upravljanju vodama u cilju poboljšanja zaštite životne sredine</p>	<p>EU fund- „CETI“ podugovorila EPTISA</p>	<p>Aktivnost uzorkovanja biote u septembru mjesecu realizovana, formirana specifikacija opreme i hemikalija. Oprema je od strane Evropske unije uklonjena iz tenderske procedure.</p>	<p>Ukupan iznos Projekta 30.000 eura</p>

III FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA JEDANAEST MJESECI 2020. GODINE

Finansijski izvještaj D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ - Podgorica za period 01.01-30.11.2020. godine treba posmatrati kao preliminarni izvještaj i kao dobru osnovu za vođenje politike naplate prihoda i politike rashoda do kraja godine. Izvještaj

daje jasnu sliku da će „CETI“ i 2020. godinu, završiti sa pozitivnim finansijskim rezultatom, uprkos uslovima pandemije i otežanim uslovima rada od marta mjeseca.

Ukupni prihodi za prvih jedanaest mjeseci iznose 2.096.752 EUR-a, dok ukupni rashodi za isti period iznose 1.888.089 EUR-a.

Ukupni prihodi

Ostvareni ukupni prihodi u posmatranom periodu 2020. godine i dalje pokazuju da nije u potpunosti ostvaren plan, ali sagledavajući situaciju kroz prizmu globalne ekonomske krize uzrokovane pandemijom, ostvaren je više nego zadovoljavajući rezultat za posmatrani period.

Ostvareni ukupni prihodi pokazuju da je „CETI“ u posmatranom periodu 2020. godine u potpunosti ostvario plan u pojedinim segmentima, dok u pojedinim segmentima (prvenstveno prihodu od poslova kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe) bilježi pad i da se na kraju godine može očekivati pad ukupnih prihoda od 5-7%.

Realizacija državnih programa monitoringa životne sredine odvija se u skladu sa ugovorenom dinamikom, ali se njihovo plaćanje u potpunosti ne odvija na ugovoren način. Menadžment „CETI“ ulaže napore da do kašnjenja u isplata po ugovorima ne dolazi, ali vrlo često nije u prilici da mnogo što učini. Ipak se očekuje da do kraja godine sve ugovorene obaveze od strane Agencije za zaštitu životne sredine budu ispunjene.

Prihodi koje „CETI“ ostvaruje na tržištu su na zavidnom nivou, kako u pogledu prihoda od poslova kvaliteta životne sredine, tako i od poslova iz oblasti bezbjednosti hrane.

Prihodi od dozimetrijske kontrole roba iz uvoza realizuju se planiranom dinamikom i očekuje se da će do kraja godine zadržati isti trend. U odnosu na 2019. godinu očekuje se pad, koji neće u velikoj mjeri uticati na finansijski rezultat na kraju godine.

Planirani prihodi od poslova kontrole životne sredine su već ostvareni, dok se za prihode od bezbjednosti hrane očekuje blagi pad.

Programi monitoringa koje „CETI“ realizuje za potrebe Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove ne odvijaju se u svim segmentima u skladu sa potpisanim ugovorima, ali postoji realno očekivanje da će isti biti u velikoj mjeri realizovani do kraja godine.

Kod ostalih prihoda evidentan je pad, ali se do kraja godine očekuje rast prihoda od dozimetrijske kontrole, kao i međunarodnih i nacionalnih projekata i donacija.

Ukupni rashodi

Za 11 mjeseci 2020. godine ostvareni su ukupni rashodi u iznosu od 1.888.089 EUR.

Kontinuirano praćenje, kontrola i racionalizacija ukupnih rashoda, redukcija svih neophodnih troškova uz obavezno održavanje stepena kvaliteta usluga rezultiralo je da su ukupni rashodi u posmatranom periodu znatno manji od ukupno ostvarenih prihoda.

Materijalni troškovi za 11 mjeseci 2020. godine iznose 446.499 EUR-a i manji su od planiranih u ukupnom iznosu.

Ostali troškovi su znatno niži od planiranih ali se očekuje blagi rast do kraja godine.

Amortizacija je obračunata paušalno, iz razloga što je tačnu visinu amortizacije moguće odrediti tek po završenom popisu na dan 31.12.2020. godine.

Ukupne bruto zarade za 11 mjeseci tekuće godine su na nivou planiranih.

Realizovana je i jedna isplata otpremnine na dobrovoljnoj osnovi, što je obezbijedilo uštedu za „CETI“ od preko 2.000 eura do kraja godine.

Izvršena je i isplata zimnice u ukupnom bruto iznosu do 50.662 EUR-a, koja nije bila predviđena Finansijskim planom za 2020. godinu. Kao i ranijih godina, iz razloga evidentnog uspješnog poslovanja, koje je posljedica nesebičnog zalaganja zaposlenih, na ovaj način dodatno su stimulisani zaposleni i učinjen je korak ka poboljšanju životnog standarda zaposlenih.

Izvršena je i isplata tri kadrovska stambena kredita za neophodni i deficitarni kadar „CETI“, na koji način je nastavljen trend iz ranijih godina: ulaganje u znanje i budućnost zaposlenih.

Što se tiče investicionih ulaganja i ona su na zavidnom nivou, a do kraja godine očekuje se i nabavka neophodne opreme iz sopstvenih sredstava u iznosu od cca. 30.000 EUR-a.

Ostvareni pozitivan finansijski rezultat, prvenstveno je rezultat velikog zalaganja kako menadžmenta, tako i zaposlenih „CETI“, koji su, iako u krajnje teškim uslovima, uspjeli da pronađu načine da se u najvećoj mogućoj mjeri zadrži trend ostvarenja prihoda, a nasuprot tome dovede do smanjenja troškova koji neće ugroziti kvalitet rada. Svi kapaciteti „CETI“ su stavljeni u ovu funkciju. Menadžment svakodnevno sagledava situaciju i na dnevnom nivou se prati realizacija planiranih aktivnosti, pa u skladu sa tim i preduzimaju potrebne aktivnosti. U ovom trenutku „CETI“ nema neplaćenih dugovanja prema državi ni dospjelih dugovanja prema dobavljačima. Tekuća likvidnost je obezbijedena i takva će i ostati do kraja godine.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ D.O.O. „CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA“ - PODGORICA
ZA PERIOD 01.01.-30.11.2020. godine

R.B.	ELEMENTI	Planirano u 2020. god.	Ostvareno za 2019. g.	OSTVARENO 01.01.-30.11.20.	% ostvarenja Plana
P					
I	PRIHODI				
P1	Životna sredina	1.047.000	1.083.133	1.046.480	99,95%
P1.1	Državni programi monitoringa	297.000	210.097	205.329	69,13%
P1.1.1	Program radioaktivnosti	35.000	34.988	19.986	57,10%
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130.000	80.024	130.000	100,00%
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž.opasnih i štetnih mat.u zemljištu	29.000	28.974	12.396	42,74%
P1.1.4	Program ispitivanja buke	8.000	8.260		0,00%
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	70.000	57.851	19.284	27,55%
P1.1.6	Program monitoringa radioaktivnosti u vodi za piće na teritoriji Crne Gore	25.000		23.663	94,65%
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	50.000	45.833	54.167	108,33%
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine-privredni i dr. subjekti	700.000	827.203	786.984	112,43%
P2	Bezbednost hrane i predmeta opšte upotrebe	965.110	1.125.273	853.314	88,42%
P2.1	Državni programi	165.110	140.903	184.388	111,68%
P2.2	Poslovi kontrole kvaliteta i zdrav.ispravnosti-privredni i dr. subjekti	800.000	984.370	668.926	83,62%
P3	Dozimetrijska kontrola	89.000	89.212	59.028	66,32%
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja	65.000	71.302	45.623	70,19%
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	24.000	17.910	13.405	55,85%
P4	Radna sredina	25.000	27.854	1.170	4,68%
P5	Toksikologija	20.000	12.750	9.542	47,71%
P6	Međunarodni, nacionalni projekti, donacije	250.000	122.468	114.560	45,82%

	i sl.				
P7	Ostali prihodi	30.000	11.462	12.658	42,19%
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2.426.110	2.472.152	2.096.752	86,42%
II	RASHODI		Ostvareno	OSTVARENO	%
R		Planirano	u 2019.	01.01.-	ostvarenja
1	Materijalni troškovi	za 2020. g.	god.	30.11.20.	Plana
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	160.000	188.950	131.966	82,48%
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	8.000	8.753	9.044	113,05%
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	30.000	50.453	15.168	50,56%
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	17.000	16.715	13.624	80,14%
R1.5.	Troškovi električne energije	23.000	21.485	27.497	119,55%
R1.6.	Troškovi goriva	25.000	21.801	15.467	61,87%
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	100.000	102.213	62.499	62,50%
R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	10.000	9.076	4.910	49,10%
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	12.000	15.931	15.994	133,28%
R1.10	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	45.000	39.544	30.954	68,79%
R1.11	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11.000	9.380	8.387	76,25%
R1.12	PTT troškovi	6.000	7.137	4.541	75,68%
R1.13	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlaštenja	55.000	53.017	32.351	58,82%
R1.14	Troškovi proizvodnih usluga	10.000	6.111	5.700	57,00%
R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	10.000	7.844	3.139	31,39%
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3.000	808	727	24,23%
R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	45.000	38.390	30.563	67,92%
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - pravna lica	35.000	41.859	16.505	47,16%
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - fizička lica	15.000	10.715	12.982	86,55%
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	30.000	19.033		0,00%
R1.21	Troškovi transportnih usluga	4.000	3.779	4.481	112,03%
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	1.500	1.077	0	0,00%

R2	Ostali troškovi	236.500	189.173	140.835	59,55%
R2.1.	Troškovi stručne literature	2.000	1.115	1.055	52,75%
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7.000	7.546	7.608	108,69%
R2.3.	Troškovi reklame i propagande	7.000	4.124	490	7,00%
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	20.000	8.137	2.459	12,30%
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	10.000	9.789	4.434	44,34%
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	8.000	7.194	7.466	93,33%
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1.500	1.130	768	51,20%
R2.8.	Troskovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	6.000	4.679	3.279	54,65%
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	16.000	12.219	4.053	25,33%
R2.10	Troškovi carina, špedicija, uskladištenja	6.000	6.930	3.609	60,15%
R2.11	Troškovi platnog prometa	10.000	9.222	7.800	78,00%
R2.12	Kamate na finasijske kredite i lizing	8.000	6.776	11.310	141,38%
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	5.000		0	0,00%
R2.14	Sudski troskovi, troskovi vjestacenja i izvrsne sudske odluke	2.000	374	2.026	101,30%
R2.15	Troškovi advokatskih usluga	5.000	128	1.340	26,80%
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3.000	1.419	1.342	44,73%
R2.17	Troškovi prevoza	63.000	60.274	41.291	65,54%
R2.18	Davanja Sindikatu „CETI“-ja	20.000	11.155	14.360	71,80%
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15.000	16.926	12.622	84,15%
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	2.000	4.676	360	18,00%
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5.000	7.985	0	0,00%
R2.22	Troškovi obilježavanja dana Društva	5.000	0	0	0,00%
R2.23	Ostali troškovi – „CETI“-ja	10.000	7.375	3.163	31,63%
R2.24	Pomoc Nacionalnom koordinacionom tijelu za borbu protiv zaraznih bolesti	0	0	10.000	
R3	Troškovi amortizacije	150.000	162.440	137.500	91,67%
R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1.061.000	1.013.362	967.898	91,23%
R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1.030.000	995.732	945.610	91,81%
R3.2	Naknada Upravnom odboru	19.000	17.630	16.288	85,73%
R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12.000	0	6.000	50,00%
R5	Zimnica		48.898	50.662	
R6	Otpis potraživanja	22.000	17.077	0	0,00%
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih	80.000	79.085	16.587	20,73%
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	92.000	90.246	88.028	95,68%
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekta i sl.	60.000	27.657	40.080	66,80%

UKUPNI RASHODI (R1 - R8)	2.357.000	2.302.009	1.888.089	80,11%
FINANSIJSKI REZULTAT	69.110	170.143	208.663	

INVESTICIONA ULAGANJA U 2020. GODINI	Planirano	Ostvareno za 11mjeseci
Investicije (sopstvena sredstva)	250.000	111.293
Oprema dobijena iz medjunarodnih projekata	300.000	251.349
Ukupno:	550.000	362.642

IV PROGRAM RADA „CETI“ ZA 2021. GODINU

D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja” - Podgorica je organizovana i posluje kao nepristrasna, kompetentna i društveno odgovorna organizacija čime obezbjeđuje potpuno povjerenje svojih korisnika u kvalitet usluga koje pruža. Program rada za 2021. godinu generalno se bazira na obavezama proisteklim iz Odluke o osnivanju, kao i principima nepristrasnosti i povjerljivosti postavljenim u Politici kvaliteta. Dosljednom realizacijom politike kvaliteta i poštovanja zakonskih propisa „CETI“ teži ka ostvarenju svoje vizije:

- laboratorija za ispitivanje, prepoznata u regionu i šire, po svojoj profesionalnosti, pouzdanosti analiza i dostupnosti na tržištu;
- respektabilan naučnoistraživački institut do nivoa vodećeg partnera u nacionalnim i internacionalnim projektima;
- prepoznata društveno korisna, odgovorna institucija.

Iako je rad u uslovima pandemije znatno otežan (manji broj zaposlenih, održavanje distance, smjenski rad, itd.) i pun izazova, ljudi moraju živjeti u čistoj životnoj sredini i jesti bezbjednu hranu, a „CETI“ je jedna od institucija koja svojim radom i djelovanjem obezbjeđuje te značajne preduslove zdravog života. U tom smislu, Program rada i Finansijski plan je odraz privredne situacije, odgovornosti privrednih subjekata prema životnoj sredini odnosno poštovanje zakona, odgovornosti proizvođača hrane prema zahtjevu bezbjednosti njihovog proizvoda, intenziteta kontrola inspeksijskih organa kao i državne politike finansiranja programa monitoringa životne sredine i bezbjednosti hrane. Naravno, Program rada uzima u obzir i probleme privrednih subjekata uzrokovane pandemijom COVID-19.

„CETI“ će i dalje sve svoje kapacitete (profesionalne i tehničke) usmjeravati ka cilju postizanja povjerenja krajnjeg korisnika u stručnost, nepristranost i dosljednost u sprovođenju ispitivanja. Osiguranje kvaliteta izlaznih rezultata ispitivanja izgrađuje se i kontinualnim jačanjem profesionalnih i stručnih kapaciteta, dosljednim pridržavanjem zakona, podzakonskih akata, propisanih pravila sistema upravljanja kvalitetom i transparentnom saradnjom u ispunjavanju potreba krajnjih korisnika.

Dakle, polazišta Plana su dosadašnje aktivnosti i stečena iskustva, započete aktivnosti i projekti u tekućoj godini, kao i obaveze koje proističu iz procesa transponovanja, usvajanja i implementacije pravne tekovine Evropske unije.

1. Životna sredina

1.1 Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

U skladu sa članom 56 Zakona o životnoj sredini, za sprovođenje pojedinih poslova monitoringa Agencija određuje jednu ili više referentnih laboratorija koje su akreditovane u skladu sa standardom MEST EN ISO/IEC 17025. „CETI“ je od strane AZŽS dobio status „referentne institucije“ za oblast analize kontaminenata u zemljištu, analize vazduha, analize fizičko hemijskih parametara u morskom ekosistemu, radionuklida u svim segmentima životne sredine i analize buke. Kako je „CETI“ jedina referentna laboratorija koja ispunjava sve uslove propisane Pravilnikom o kriterijumima koje treba da ispunjava referentna laboratorija za monitoring životne sredine (adekvatan kadar, testovi osposobljenosti (proficiency tests), itd.), u tom smislu je i planirana realizacija monitoring programa kako slijedi:

- *Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu;*
- *Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini;*
- *Program monitoringa morskog ekosistema;*
- *Program monitoringa kvaliteta vazduha u Crnoj Gori - Od 2011. godine. Do 2015. godine Program se realizovao na osnovu Uredbe o povjeravanju dijela poslova iz Agencije za zaštitu životne sredine (AZŽS) „CETI“-ju. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha iz jula 2015. godine „CETI“ je određen za realizaciju ovog monitoring programa odnosno, ne sprovodi se javna nabavka.*

Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu je neophodno realizovati kako bi se ispunile obaveze iz Akcionog plana Nacionalnog Plana za implementaciju Stokholmske konvencije i Konvencije o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim

udaljenostima, koje je Crna Gora potvrdila. U tom smislu je realizacija ovog Programa monitoringa planirana i za 2021. godinu. Rezultati ovog monitoring programa rezultirali su predlozima mjera upućenih ka Agenciji za zaštitu životne sredine (AZŽS), koji bi umnogome riješili značajne probleme privrede, ali i određenih poljoprivrednih gazdinstava u Crnoj Gori.

Realizacija *Programa monitoringa morskog ekosistema* je jedna od obaveza koju predviđa Strategija aproksimacije za oblast životne sredine u cilju implementacije odredbi Marinske strategije, tako da je realizacija ovog Programa monitoringa planirana za narednu godinu u istom obimu kao i prethodne godine. Dopunjena sa aktivnostima koje se realizuju kroz projekat „Podrška za implementaciju i monitoring upravljanja vodama, Crna Gora,“ (Project Reference: P1921005) mišljenja smo da se može značajno doprinijeti ispunjavanju obaveza implementacije transponovane pravne tekovine Evropske unije iz ove oblasti.

U skladu sa ugovorom između Vlade Crne Gore i „CETI“ o davanju na korišćenje privremenog *skladišta radioaktivnog otpada* (do 2023. godine), „CETI“ je odgovoran za održavanje i upravljanje skladištem. U 2021. godini se očekuje (već su zahtjevi stigli u „CETI“ i insistiraju na promptnosti odgovora) skladištenje instrumenata sa zatvorenim izvorima zračenja kompanija koje će vršiti istraživanje ugljovodonika u koncesionim područjima za tu namjenu podmorja Crne Gore. Odredbama člana 16 Pravilnika o načinu sakupljanja, čuvanja, obrade i skladištenja radioaktivnog otpada ("Službeni list Crne Gore", broj 58/11) uređeno je da se iskorišćeni zatvoreni radioaktivni izvor ili radioaktivni izvor koji se više ne namjerava koristiti skladišti u skladište radioaktivnog otpada, ukoliko ga nije moguće vratiti dobavljaču. U skladu sa članom 38 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), radioaktivni otpad, do uspostavljanja uslova za njegovo odlaganje, skladištiće se kod pravnog lica koje ima dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada, dok se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore. Članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), utvrđeno je da se troškovi skladištenja izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnog otpada bez vlasnika (orfan) obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, dok je članom 38 definisano da se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju, takođe, iz budžeta Crne Gore.

Uspostavljanje sistema referentnih laboratorija je od ključne važnosti za kvalitetnu realizaciju monitoring programa. Prosječni ciklus praćenja bilo kog segmenta životne sredine od četiri (4) godine u većini zemalja realizuje jedna laboratorija, kako bi praćenje bilo sledljivo. Mišljenja smo da se i planiranje i ugovaranje ovih poslova od strane svih subjekata koji planiraju i realizuju programe ili na bilo koji način učestvuju u kreiranju programa trebaju sagledavati na ovaj način.

1.2. Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

U cilju zaštite zdravlja ljudi i očuvanja životne sredine vrši se kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala, kao i kategorizacija otpada prilikom uvoza u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i ista treba da se nastavi i u narednoj godini. Očekuje se da će novi Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti unijeti određene izmjene, pa je i plan kontrole baziran na realnoj osnovi do usvajanja ovog propisa i njegovog stupanja na snagu.

Poslovi na realizaciji monitoring programa/kontrole kvaliteta ciljanih segmenata životne sredine za one privredne subjekte koji su potencijalni zagađivači očekuju se i u 2021. godini. Vodeći računa da su u 2020. godini zbog pandemije COVID-19 određene aktivnosti subjekata (potencijalni zagađivači) bile odložene, ali i da je moguće da se neke aktivnosti neće realizovati, planirane aktivnosti u 2021. godini su na nivou 2020. godine.

Takođe, planira se kontinuitet realizacije određenog broja “kontrolnih monitoring programa“ za subjekte kao što su: KAP, Deponija „Livade“, Gradir Montenegro, Rudnik Uglja i EPCG.

Glavni grad Podgorica već nekoliko godina realizuje monitoring program kvaliteta ambijentalnog vazduha, čija se realizacija planira i u 2021. godini. Ovaj program je značajno doprinio formiranju jasnije slike stanja kvaliteta vazduha, kao i sagledavanju svih izvora zagađenja u Glavnom gradu. U zimskom periodu u 2021. godini nastaviće se sa realizacijom monitoringa buke u Glavnom gradu Podgorica prema ugovoru „CETI“ sa Glavnim gradom iz 2019. godine.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

2.1. Državni programi monitoringa

Široki obim akreditacije „CETI“ kada je oblast analize hrane i hrane za životinje u pitanju, kao i jaki profesionalni i tehnički kapaciteti, rezultirali su dobijanjem ovlašćenja od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za realizaciju velikog broja analiza, te stoga smatramo potpuno realnim da i u 2021. godini „CETI“ samostalno realizuje monitoring programe kako slijede:

- 1. Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje;*
- 2. Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida);*
- 3. Program monitoringa bezbjednosti školjki;*
- 4. Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja;*
- 5. Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje; i*

6. Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu.

Imajući u vidu da i Institut za javno zdravlje ima ovlaštenje za određene analize, programi monitoringa koji je Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove podijelila između „CETI“ i Instituta su:

1. Program monitoring kontaminenata u hrani;
2. Program monitoring prehrambenih aditiva, aroma i enzima;
3. Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom;
4. Program monitoringa nitrata u lisnatom povrću;
5. Program monitoringa načina pružanja informacija o hrani;
6. Program monitoringa prorodne mineralne i izvorske vode; i
7. Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe.

Obim monitoring programa je planiran na nivou 2020. godine i pored sugestija eksperata iz Generalnog Direktorata za zdravlje i bezbjednost hrane Evropske komisije - DG SANTE da se npr. Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje značajno proširi (pogotovo se odnosi na mlijeko i jaja). Naime, u komunikaciji sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove dobijene su informacije da je obim analiza na nivou prošlogodišnjih.

2.2 Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu kroz službene kontrole

Kontrola hrane i predmeta opšte upotrebe iz uvoza i u unutrašnjem prometu predstavljace i u 2021. godini jednu od ključnih oblasti djelovanja. Naime, novi načini proizvodnje hrane, kontaminacija životne sredine i dostupnost kontaminenata hrani, novi načini ishrane i sklonosti potrošača, mnoštvo farmakološki aktivnih materija /ljekova koji se koriste u liječenju životinja, te adekvatnost primjene tih lijekova su samo neki od izazova zbog kojih je neophodno u svim uslovima kontrolisati bezbjednost hrane. Pandemija COVID-19 je očekivano uticala u 2020. godini na broj dostavljenih uzoraka hrane na analizu, pogotovo u periodu turističke sezone koja je praktično izostala, pa je potrošnja bila značajno manja, ali se svakako vodilo računa o tome da je bezbjednost hrane na našim trpezama preduslov zdravog života svih. Kako je problem neadekvatne upotrebe pesticida uočen i u uzorcima iz uvoza, ali i u domaćim proizvodima, mišljenja smo da su preduzete mjere od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove urodile plodom i da su domaći proizvođači izvukli pouke. Imajući u vidu navedeno, planirani broj uzoraka u 2021. godini je manji od planiranog u 2020. godini.

3. Dozimetrija

3.1. Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

Imajući u vidu da u 2021. godini očekujemo da će se rad svih zdravstvenih institucija dovesti do nivoa „uobičajenih“ i izvan pandemijskih (kao u 2019. godini), planirane aktivnosti vezane za lični monitoring zaposlenih su na nivou ostvarenih u 2019. godini. Ovo je obavezujuća aktivnost koja se realizuje u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i kao jedina akreditovana i ovlašćena institucija za obavljanje ove djelatnosti, mišljenja smo da je planiranje u potpunosti realno.

3.2. Kontrola rendgen aparata i radne sredine

U Crnoj Gori ima više od 150 rendgen aparata. „CETI“ je u godinama kada su zdravstvene institucije radile u punom kapacitetu kontrolisao prosječno 130 aparata godišnje. Naime, još jedna ovlašćena institucija postoji u Crnoj Gori za obavljanje ove djelatnosti. Procjenjuje se da će broj kontrola u 2021. godini biti na nivou koji je bio prije pandemije COVID-19, tim prije što se prati i zadovoljstvo korisnika, te se očekuje održivost i u ovoj oblasti ispitivanja.

4. Zaštita i zdravlje na radu

U nadi da će se poslovni ambijent koji je u ovom trenutku obilježen prisustvom i borbom sa pandemijom COVID-19 normalizovati, Sektor za zaštitu i zdravlje na radu „CETI“-ja je spreman da odgovori na svaki zahtjev klijenata koji se budu odnosili na zaštitu i zdravlje na radu i izradu aktova o procjeni rizika, u skladu sa svojim ovlašćenjima i raspoloživim kapacitetom.

Sektor za zaštitu i zdravlje na radu će i tokom 2021. godine nastaviti sa unapređivanjem aktivnosti koje spadaju u domen djelovanja Sektora, stalnom brigom u cilju zaštite i zdravlja na radu zaposlenih „CETI“-ja. Nastaviće i sa planiranim i neplaniranim aktivnostima koje spadaju u redovno održavanje i higijenu radnih prostorija i radnog prostora u kojem zaposleni borave i rade.

5. Toksikologija

„CETI“ će za potrebe Kliničkog centra Crne Gore (Odjeljenje za sudsku medicinu), Uprave policije, sudstva i svih ostalih relevantnih institucija, kao jedina

institucija kadrovski i tehnički opremljena, nastaviti sa realizacijom poslova toksikološke analize biološkog materijala. Analize uzoraka bioloških materijala bolesnika smještenih na odjeljenjima intenzivne njege, nefrologije ili drugih organizacionih jedinica Kliničkog centra, realizuju se prioritarno i te usluge se ne naplaćuju.

6. Akreditacija

I u 2021. godini „CETI“ će proširiti obim akreditovanih metoda ispitivanja. Naime, politika „CETI“ jeste kontinuirano osvajanje novih metoda ispitivanja, kako životne sredine, tako i bezbjednosti hrane. Naglašava se da je politika „CETI“ akreditovanje onih metoda koje državne laboratorije u Crnoj Gori (Institut za javno zdravlje - IJZ i Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju ZHMZS) nemaju. Na taj način pokušava se doprinijeti timskom radu, uvijek ističući da prostora za istraživanja ima dovoljno za sve. Očekuje se da će se u dodjeljivanju ovlaštenja i prilika za rad vrednovati isključivo kompetentnost sagledana kroz profesionalne i tehničke kapacitete uz obavezan dokaz o akreditaciji, te rezultate testova osposobljenosti (profficiency tests), upravo onako kako se isto realizuje u Evropskoj uniji .

7. Projekti

Kao što je već navedeno, jedna od vizija „CETI“ jeste prepoznavanje institucije kao respektabilnog naučnoistraživačkog instituta do nivoa vodećeg partnera u nacionalnim i internacionalnim projektima. U tom smislu 2021. godina će biti godina uspješne implementacije projekata, kako iz naučnoistraživačke oblasti (inovativni projekat „Triticumspelta L. extract as food supplement – SPELTEX“, gdje je „CETI“ lider, i projekat „Uspostavljanje Centra uspješnosti za biomedicinska istraživanja“ (CEBIMER)-, gdje je „CETI“ partner u Centru izvrsnosti), tako i iz instrumenata pretpristupne pomoći (Cross Border Cooperation Programme Montenegro - Albania 2014-2020, IPA II). Naime, u januaru 2021. godine započela je implementacija projekta u kojem je „CETI“ lider (Skadar Lake without chemical pollution – Solution), kroz koji će se dati značajan doprinos u implementaciji Okvirne Direktive o vodama, te ojačati kapaciteti „CETI“ i partnerskih institucija iz Albanije za realizaciju ovih aktivnosti novim metodama. Takođe, u okviru Interreg Danube Transnational Programme, „CETI“ je partnerska institucija TU Wien i mnogim drugim institucijama iz zemalja dunavskog sliva. Kroz projekat će se dobiti jasna slika stanja zagađenja riječnog sliva prioritarnim supstancama, načinu modeliranja i pristupa remedijacije tamo gdje je potrebno. Implementacija je započela u 2020. godini, ali se ključne aktivnosti planiraju u 2021. godini. Pored navedenih

projekata, očekuje se da će se potvrditi dobra ocjena evaluatora o projektu „CETI“ (Radioekologija i ekotoksikologija morskog ekosistema Bokotorskog zaliva), kojim je aplicirano kroz oglas za naučnoistraživački projekat tadašnjeg Ministarstva nauke u 2020. godini. Ovo je svakako zamajac istraživačkim kapacitetim i idejama „CETI“. Potvrdu kapaciteta, kada su u pitanju ispitivanja životne sredine i hrane, „CETI“ je dobio znatno ranije.

8. Stručno usavršavanje

Stalno usavršavanje kadra u zemlji i inostranstvu je preduslov kompetentnosti u realizaciji aktivnosti „CETI“. U tom smislu, usavršavanje zaposlenih u stručnom i naučnoistraživačkom smislu će biti zadatak i u narednom periodu. Očekuje se da će u 2021. godini jedan zaposleni završiti doktorat hemijskih nauka, dva zaposlena master studije i jedan zaposleni specijalizaciju sanitarne hemije. „CETI“ je institucija koja izvještava Evropsku agenciju za bezbjednost hrane (EFSA) o realizovanim ispitivanjima u oblasti rezidua pesticida, rezidua veterinarskih lijekova, kao i kontaminanata i aditiva u hrani. „CETI“ redovno izvještava od 2019. godine od kada je nominovan od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za realizaciju ovog posla. Vodeći računa koliko je procjena rizika u bezbjednosti hrane značajna „CETI“ kontinuirano radi na edukaciji i iz ove značajne oblasti.

V FINANSIJSKI PLAN „CETI“ ZA 2021. GODINU

Polazne osnove za izradu Finansijskog plana „CETI“-ja za 2021. godinu bile su Izvještaj o finansijskom poslovanju za 11 mjeseci 2020. godine, pretpostavke o visini sredstava za programe monitoringa koji se finansiraju iz budžeta (dobijene informacije iz Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove o predloženim iznosima za Budžet za 2021. godinu) i predviđanja stručnih službi „CETI“ o mogućem ostvarenju prihoda na tržištu i od projektnih aktivnosti.

Ciljevi „CETI“ i u 2021. godini biće:

- Maksimalna valorizacija sredstava rada, hemikalija i radnog vremena u cilju postizanja maksimalnih radnih i finansijskih efekata;
- Održavanje likvidnosti i efikasnosti naplate potraživanja za izvršene usluge;

- Stalno unapređenje sistema javnih nabavki u cilju smanjenja troškova poslovanja;
- Bolje pozicioniranje na tržištu i širenje mreže klijenata;
- Aktivno traženje mogućnosti za dodatne izvore finansiranja kroz projekte; i
- Početak realizacije Projekta prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (Cross Border Cooperation Programme Montenegro - Albania 2014-2020 under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) – SOLUTION), kao i nastavak realizacije projekata DANUBE, SPELTEX i CEBIMER.

U 2021. godini ukupni prihodi se procjenjuju na iznos od EUR 2.452.450 što je 2% više u odnosu na planirane prihode za 2020. godinu.

Struktura planiranih prihoda

Struktura planiranih prihoda data je u tabelarnom prikazu koji korespondira sa Programom rada i pokazuje sljedeće:

1. Oblast životne sredine - Od poslova u životnoj sredini očekuje se ukupan prihod od 1.014.000 eura, što procentualno iznosi 41,35% od planiranih ukupnih prihoda. U 2021. godini se od realizacije državnih monitoring programa očekuje ukupan prihod u iznosu od 264.000 eura (10,76% ukupnih prihoda). Za upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO planirana su sredstva od 50.000 eura, što je oko 2% ukupnih prihoda. Najveći prihod za oblast životne sredine (700.000€ ili 28,54% ukupnih prihoda) očekuje se sa tržišta, od pružanja usluga privrednim i dr. subjektima.
2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe - Od realizacije ovih aktivnosti očekuje se ukupan prihod od 910.450 eura, što iznosi 37,12% planiranih ukupnih prihoda. Od realizacije državnih programa monitoringa čiji su naručioci Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove-UBHFSP) očekuje se ostvarenje prihoda u visini od 160.450 eura (6,54% uk. prihoda), dok se ostatak od 750.000 eura (30,58% uk. prihoda) očekuje od usluga na tržištu, privrednim i dr. subjektima. Državni programi monitoringa su planirani na osnovu ugovora koje je „CETI“ potpisao sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u 2020. godini.
3. Dozimetrijska kontrola - Od pružanja usluga ličnog monitoringa zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja i kontrole rendgen aparata i radne sredine očekuje se ukupan prihod od 88.000 eura (3,59% ukupnih prihoda).
4. Radna sredina - Od realizacije poslova iz oblasti radne sredine u 2021. godini očekuje se prihod u iznosu od 10.000 eura (0,41% ukupnih prihoda).

5. Toksikologija - Od poslova toksikoloških ispitivanja u 2021. godini očekuje iznos od 15.000 eura (ispod 1% ukupnih prihoda).
6. Prihodi od međunarodnih, nacionalnih i drugih projekata i donacija u 2021. godini - planirani su u iznosu od 400.000 eura, obzirom na već ugovorene projekte (16,31% ukupnih prihoda).
7. Ostali prihodi su planirani u ukupnom iznosu od 15,000 eura (0,61% ukupnih prihoda).

U 2021. godini očekuju se ukupni rashodi u iznosu od EUR 2.383.000.

Struktura planiranih rashoda

Struktura ukupnih planiranih rashoda data je u tabelarnom prikazu koji korespondira sa Programom rada i pokazuje sljedeće:

1. Materijalni troškovi – Planirani materijalni troškovi procjenjuju se na 614.500 eura tj. 25,79% ukupnih rashoda, što znači da će se i dalje sprovoditi restriktivna politika, na način što će, kao i do sada voditi precizna evidencija i kontrola svih mogućih utrošaka.
Ovakav pristup kontroli troškova ni u kom slučaju neće uticati na kvalitet usluga koje se pružaju, kao ni na kvalitetno održavanje i servis opreme, što se može vidjeti i iz strukture materijalnih troškova koja je data u tabeli.
2. Ostali troškovi – Ostali troškovi planirani su na iznos od 207.500 eura (8,71% ukupnih troškova), što je za oko 9% manje u odnosu na Plan iz 2020. godine.
3. Troškovi amortizacije - U 2021. godini očekuje se amortizacija u visini od 160.000 eura (6,71% ukupnih troškova).
4. Ukupne zarade (44,52% ukupnih rashoda) se u 2021. godini procjenjuju na iznos od 1.061.000 eura, uključujući i otpremnine, kao i naknade članovima Odbora direktora, identično kao i u Planu za 2020. godinu. Procjena je urađena na osnovu ostvarenja iz tekuće godine.
5. Troškovi za usluge prema agencijama za zapošljavanje planirani su na nivou od 100.000 eura, što iznosi oko 4,20% ukupnih troškova. I u 2021. godini planirano je da lica koja obavljaju povremene i privremene poslove za potrebe „CETI“ budu angažovana posredstvom agencija za posredovanje u zapošljavanju.
6. Otpis potraživanja od zaposlenih (0,42% ukupnih rashoda).
7. Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih - Za ovu namjenu u 2021. godini su planirana sredstva od 30.000 eura (1,26% ukupnih rashoda)
8. Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekata i sl. u 2021. godini planirani su u iznosu od 200.000 eura tj. 8,39% ukupnih rashoda. Većina od ovog iznosa cca. 140.000 eura odnosi se na plaćanja koja će „CETI“, kao vodeći partner, doznačiti

kao avanse albanskim partnerima u cilju realizacije Projekta SOLLUTION (više u Programu rada). Ostatak od 60.000 eura se odnosi na direktne troškove „CETI“ koji nastaju za realizaciju projekata (SOLLUTION, DANUBE, CEBIMER i SPELTEX).

U skladu sa svim navedenim, uprkos teškoj opštoj situaciji izazvanoj pandemijom COVID-19, za 2021. godinu projektuje se pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 69.450 eura.

Investiciona ulaganja

U opremanje laboratorija, kao i u nabavku nedostajuće opreme, planira se iznos od 255.000 eura i to: iznos od 200.000 eura iz sopstvenih sredstava, a 55.000 od donacije iz Projekta SOLLUTION.

U skladu sa Statutom „CETI“ o obavezi ulaganja ostvarene dobiti u investicije u osnovna sredstva plan je da se, pretpostavljajući pozitivan finansijski rezultat, dobit uloži u nabavku ključne visokosofisticirane laboratorijske opreme, neophodne za stalno unapređenje tehničkih kapaciteta.

Ipak, treba imati u vidu činjenicu da poslovanje „CETI“ najviše zavisi od eksternih, a manje od internih faktora. Na obim posla najviše utiče privredna situacija i potencijalne akcidentne situacije u oblastima djelovanja „CETI“, a u velikoj mjeri i politika finansiranja državnih programa, pa dakle i aktuelna budžetska ograničenja, što veoma otežava realno planiranje i ispunjenje projektovanih ciljeva.

R.B.	ELEMENTI	Planirao za 2021. god.	Planirano u 2020. god.	% učešća u uk. prihodima za 2021. god.	OSTVARENO NO 01.01.- 30.11.20.
P					
I	PRIHODI				
P1	Životna sredina	1.014.000	1.047.000	41,35%	1.046.480
P1.1	Državni programi monitoringa	264.000	297.000	10,76%	205.329
P1.1.1	Program radioaktivnosti	35.000	35.000	1,43%	19.986
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130.000	130.000	5,30%	130.000
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž. opasnih i štetnih mat. u zemljištu	29.000	29.000	1,18%	12.396
P1.1.4	Program ispitivanja buke		8.000	0,00%	0
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	70.000	70.000	2,85%	19.284
P1.1.6	Program monitoringa radioaktivnosti u vodi za piće na teritoriji Crne Gore		25.000	2,46%	23.663
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	50.000	50.000	2,04%	54.167
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine- privredni i dr. subjekti	700.000	700.000	28,54%	786.984
P2	Bezbednost hrane i predmeta opšte upotrebe	910.450	965.110	37,12%	853.314
P2.1	Državni programi	160.450	165.110	6,54%	184.388
P2.1.1	Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje	70.000	70.000	2,85%	51.403
P2.1.2	Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i/ili životinjskog porijekla	12.500	16.500	0,51%	31.962
P2.1.3	Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrću	1.250	1.860	0,05%	360
P2.1.4	Program monitoringa bezbednosti školjki i kvalitet morske vode	28.500	22.000	1,16%	28.445
P2.1.5	Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje	4.200	12.500	0,17%	0
P2.1.6	Program monitoringa kontaminenata u hrani u 2020. godini	12.500	28.500	0,51%	17.579
P2.1.7	Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom	4.100	2.000	0,17%	2.031
P2.1.8	Program monitoringa načina pružanja informacija potrošačima o hrani	13.000	3.100	0,53%	9.241
P2.1.9	Program monitoringa prehrambenih aditiva, aroma i enzima	6.200	0	0,25%	8.675

P2.1.10	Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode	4.100	0	0,17%	0
P2.1.11	Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe	4.100	0	0,17%	1.225
P2.1.12	Program monitoringa zemljišta za proizvodnju hrane biljnog porijekla		1.650	0,00%	0
P2.1.13	Program post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja, laboratorijsko ispitivanje gotovih formulacija pesticida		2.100	0,00%	300
P2.1.14	Monitoring uticaja upotrebe pesticida na živ. sredinu, analiza uzoraka zemljišta i voda u ž.s.		2.500	0,00%	0
P2.1.15	Program monitoringa karakteristika sredstava za ishranu bilja		2.400	0,00%	0
P2.1.16	Realizacija dijela državnih programa monitoringa iz 2019. godine		0		33.167
P2.2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe (priv. i dr. subjekti i službene kontrole)	750.000	800.000	30,58%	668.926
P3	Dozimetrijska kontrola	88.000	89.000	3,59%	59.028
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja	70.000	65.000	2,85%	45.623
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	18.000	24.000	0,73%	13.405
P4	Radna sredina	10.000	25.000	0,41%	1.170
P5	Toksikologija	15.000	20.000	0,61%	9.542
P6	Međunarodni, nacionalni projekti, donacije i sl.	400.000	250.000	16,31%	114.560
P7	Ostali prihodi	15.000	30.000	0,61%	12.658
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2.452.450	2.426.110	100,00%	2.096.752
II	RASHODI	Planirano za 2021. g.	Planirano za 2020. g.	% učešća u uk. rashodima	OSTVARE NO01.01.- 30.11.20.
R					
1	Materijalni troškovi	614.500	655.500	25,79%	446.499
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	160.000	160.000	6,71%	131.966
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	10.000	8.000	0,42%	9.044
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	20.000	30.000	0,84%	15.168
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	17.000	17.000	0,71%	13.624
R1.5.	Troškovi električne energije	27.000	23.000	1,13%	27.497
R1.6.	Troškovi goriva	22.000	25.000	0,92%	15.467
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	90.000	100.000	3,78%	62.499

R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	8.000	10.000	0,34%	4.910
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	15.000	12.000	0,63%	15.994
R1.10	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	42.000	45.000	1,76%	30.954
R1.11	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11.000	11.000	0,46%	8.387
R1.12	PTT troškovi	6.000	6.000	0,25%	4.541
R1.13	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlaštenja	45.000	55.000	1,89%	32.351
R1.14	Troškovi proizvodnih usluga	9.000	10.000	0,38%	5.700
R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	10.000	10.000	0,42%	3.139
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3.000	3.000	0,13%	727
R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	40.000	45.000	1,68%	30.563
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - pravna lica	30.000	35.000	1,26%	16.505
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - fizička lica	18.000	15.000	0,76%	12.982
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	25.000	30.000	1,05%	
R1.21	Troškovi transportnih usluga	5.000	4.000	0,21%	4.481
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	1.500	1.500	0,06%	0
R2	Ostali troškovi	207.500	236.500	8,71%	140.835
R2.1.	Troškovi stručne literature	2.000	2.000	0,08%	1.055
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7.000	7.000	0,29%	7.608
R2.3.	Troškovi reklame i propagande	5.000	7.000	0,21%	490
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	10.000	20.000	0,42%	2.459
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	7.000	10.000	0,29%	4.434
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	8.000	8.000	0,34%	7.466
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1.500	1.500	0,06%	768
R2.8.	Troskovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	6.000	6.000	0,25%	3.279
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	12.000	16.000	0,50%	4.053
R2.10	Troškovi carina, špedicija, uskladištenja	6.000	6.000	0,25%	3.609
R2.11	Troškovi platnog prometa	10.000	10.000	0,42%	7.800
R2.12	Kamate na finasijske kredite, lizing i negativne kursne razlike	5.000	8.000	0,21%	11.310
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	4.000	5.000	0,17%	0
R2.14	Sudski troskovi, troskovi vjestacenja i izvrsne sudske odluke	2.000	2.000	0,08%	2.026

R2.15	Troškovi advokatskih usluga	3.000	5.000	0,13%	1.340
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3.000	3.000	0,13%	1.342
R2.17	Troškovi prevoza	61.000	63.000	2,56%	41.291
R2.18	Davanja Sindikatu "CETI"	20.000	20.000	0,84%	14.360
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15.000	15.000	0,63%	12.622
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	2.000	2.000	0,08%	360
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5.000	5.000	0,21%	0
R2.22	Troškovi obilježavanja dana Društva - 25 godina od osnivanja	5.000	5.000	0,21%	0
R2.23	Ostali troškovi – "CETI"	8.000	10.000	0,34%	3.163
R2.24	Pomoc Nacionalnom koordinacionom tijelu za borbu protiv zaraznih bolesti	0	0		10.000
R3	Troškovi amortizacije	160.000	150.000	6,71%	137.500
R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1.061.000	1.061.000	44,52%	967.898
R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1.030.000	1.030.000	43,22%	945.610
R3.2	Naknada Upravnom odboru	19.000	19.000	0,80%	16.288
R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12.000	12.000	0,50%	6.000
R5	Zimnica				50.662
R6	Otpis potraživanja	10.000	22.000	0,42%	0
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih	30.000	80.000	1,26%	16.587
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	100.000	92.000	4,20%	88.028
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekata i sl.	200.000	60.000	8,39%	40.080
	UKUPNI RASHODI (R1 - R9)	2.383.000	2.357.000	100,00%	1.888.089
		69.450	69.110		208.663

INVESTICIONA ULAGANJA U 2021. GODINI

		Planirano
Inv 1	Investicije (sopstvena sredstva)	200.000
Inv 2	Oprema dobijena iz međunarodnih projekata	55.000
	Ukupno:	255.000

VI ZAKLJUČAK

Pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti, rast prihoda, snaga privrednog društva, ulaganja u proizvodne kapacitete, sistem kvaliteta, odnos prema životnoj sredini, te odnos prema zaposlenima i učešće u radu društvene zajednice, bili su kriterijumi na osnovu kojih je „CETI“, u aprilu 2017. godine, bio dobitnik godišnje Nagrade Privredne komore Crne Gore za uspješno poslovanje.

Karakteristike i trendovi u poslovanju iz prethodnih nekoliko godina nastavljeni su i u 2020. godini. Program restrukturiranja i optimizacije poslovanja (otpočet u 2012. godini uz podršku EBRD) u kontinuitetu daje efekte, a poslovanje karakteriše stalni porast prihoda i kontrolisani rast troškova, koji za rezultat ima, iz godine u godinu, uspješno poslovanje, što se očekuje i 2021. godini.

Najveći izazov, kao i cijeloj crnogorskoj i svjetskoj privredi, svakako predstavlja pandemija COVID-19 koja je u velikoj mjeri usporila ukupnu privrednu djelatnost. Kako se boriti i izboriti sa njom, biće veliki izazov. Svjesni činjenice da je borba neravnopravna, neizvjesna i neoročena, „CETI“ će, kao i u 2020. godini, usmjeriti svu svoju energiju, motivaciju i znanje, kako bi posljedice pandemije, prvenstveno u zdravstvenom smislu, a potom i u ekonomskom, sveo na najmanju moguću mjeru. Postignuti rezultati daju za pravo da budemo realno optimistični da će se u tome uspjeti. Pred nama, ali i za nama, je težak period koji nas ne obeshrabruje već motiviše na maksimum napora i da nesporan voljni momenat svih zaposlenih u „CETI“ bude u pravcu postizanja ciljeva koji su ovim Planom projektovani.